

บทที่ 3

หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

ในบทที่ 3 นี้จะเป็นการศึกษาการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามกฎหมายของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2323 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนการปฏิรูปการศึกษา กับการศึกษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหลังปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษากฎหมายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในต่างประเทศ

หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในต่างประเทศ

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในต่างประเทศมีกฎหมายบัญญัติอำนาจหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ทำหน้าที่บริหารงานบุคคล กำกับ ดูแล การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง และการให้บำเหน็จความชอบ เช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร

1. การบริหารงานบุคคลของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

การบริหารการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลีแบ่งเป็น 2 ระดับ คือระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ในระดับชาติมีกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบบริหารและจัดการศึกษาโดยมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย กำกับ ดูแลให้มีการดำเนินการทางนโยบายทางวิชาการ การศึกษาวิทยาศาสตร์และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนในระดับท้องถิ่นนั้นรัฐบาลท้องถิ่นต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตปกครองของตนเองอย่างทั่วถึง โดยมีกฎหมายรับรองความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น มีสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น มีผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเป็นผู้บริหารสูงสุด ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการสรรหาที่ประกอบด้วยผู้แทนของกรรมการบริหารโรงเรียน และผู้แทนสหภาพครู โดยอยู่ตำแหน่งคราวละ 5 ปี

คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น มีวาระการปฏิบัติงาน 4 ปี ได้จากการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการสรรหาซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการ โรงเรียน สหภาพครูและผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นมีหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินงานการศึกษาในท้องถิ่นของตน โดยยึดความสมดุลระหว่างความเห็นและความต้องการของชุมชนกับหลักการทางการศึกษา โดยปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง และในการบริหารงานบุคคลจะมีบุคลากรทางการศึกษา มีสังกัดแตกต่างกันไปตามสถานภาพของโรงเรียน คือบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลกลางจะสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะที่บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลท้องถิ่นจะสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ส่วนบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนเอกชน จะขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบโรงเรียน

ถ้าบุคคลใดต้องการย้ายสถานที่ทำงานทั้งภายในท้องถิ่นเดียวกันหรือข้ามท้องถิ่น จะกระทำได้โดยยื่นความจำนงไปที่โรงเรียนโดยตรงและคณะกรรมการสภาโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรจะอยู่ที่บุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาของท้องถิ่น คณะกรรมการสภาโรงเรียน และฝ่ายบริหารโรงเรียน แต่ฝ่ายบริหารโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในกรรมการสภาโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่าอำนาจในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนอยู่ที่สภาโรงเรียนที่ร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เช่น การรับสมัครเพื่อบรรจุเป็นครูผู้สอนหรืออาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาจะเป็นผู้ออกประกาศรับสมัคร และกำหนดคุณสมบัติตามความประสงค์ของสภาโรงเรียน และรับสมัครบุคคลที่มีคุณสมบัติครบไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อสั่งการให้โรงเรียนโดยสภาโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก หลังจากนั้นจึงส่งให้สำนักงานการศึกษาตัดสินใจขั้นสุดท้าย สาธารณรัฐเกาหลีเห็นความสำคัญของบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญแต่อำนาจการสรรหาแยกเป็นสามฝ่าย คือผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น คณะกรรมการโรงเรียน และฝ่ายบริหารของโรงเรียน

2. การบริหารงานบุคคลของประเทศญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของส่วนท้องถิ่น และในกฎหมายแม่บทการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดว่าการศึกษาต้องไม่อยู่ภายใต้การควบคุมใดๆ ที่ไม่เหมาะสม การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนทั้งปวง การบริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงหลักการ มุ่งปรับปรุงแก้ไขและกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ดังนั้นการบริหารการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นจะแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติกับระดับท้องถิ่น การบริหารระดับชาติจะมีกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรมมีหน้าที่จัดทำงบประมาณและกฎหมายการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา การบริหารการศึกษาโดยรวม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดองค์กรและการบริหารของหน่วยงานบริการ

การศึกษาท้องถิ่น การจัดการและการบริหารหน่วยงานภายใน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาเป็นผู้บริหารสูงสุด

การบริหารระดับท้องถิ่น จะประกอบด้วยระดับจังหวัดและระดับเทศบาลและมีองค์ประกอบการบริหารการศึกษา 3 ฝ่าย คือ สภา ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกเทศมนตรีและคณะกรรมการการศึกษาซึ่งจะมีศึกษาธิการและผู้ช่วยศึกษาธิการเป็นผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและการตัดสินใจของคณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนในสังกัดในเรื่องการจัดตั้ง ดูแล การยุบเลิกโรงเรียน จัดทำและทบทวนหลักสูตร จัดฝึกอบรมประจำการของครู จัดส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ส่งเสริมและพิทักษ์รักษาสมบัติทางวัฒนธรรม นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือทางด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณแก่ระดับเทศบาล แต่งตั้งและปลดครูและบุคลากร โรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาพิเศษภาคบังคับ เห็นชอบในการแต่งตั้งศึกษาธิการระดับเทศบาล

ครูและบุคลากรทางการศึกษาของญี่ปุ่นมี 2 ประเภท คือประเภทที่สังกัดส่วนกลางกับประเภทที่สังกัดส่วนท้องถิ่น สำหรับครูและบุคลากรประจำสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารโดยคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นถือเป็นบุคลากรในสังกัดท้องถิ่น กล่าวคือ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดมีอำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้ง การให้ได้รับเงินเดือน การจ่ายโบนัส การย้าย การพัฒนาฝึกอบรม และการดำเนินการบริหารบุคคลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับครู เงินเดือนของครูจะได้รับสูงกว่าข้าราชการพลเรือนโดยทั่วไป

3. การบริหารงานบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา

การบริหารและจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็นสามระดับ คือ ส่วนกลาง ระดับมลรัฐ ระดับท้องถิ่น สำหรับในระดับส่วนกลางรัฐบาลกลางโดยกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ กำหนดควิสิยทัศน์ นโยบายและแผน เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ และงบประมาณ ส่วนระดับมลรัฐจะมีกระทรวงศึกษาของแต่ละมลรัฐบริหารจัดการศึกษาโดยผ่านคณะกรรมการการศึกษาของมลรัฐมีรัฐมนตรีของมลรัฐเป็นผู้บริหาร และในระดับท้องถิ่นจะมีเขตการศึกษารับผิดชอบการจัดการศึกษาภายในเขตการศึกษาภายใต้คณะกรรมการเขตการศึกษา และหน่วยงาน 2 หน่วยงานคือ เขตการศึกษากับสถานศึกษา โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียน กำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณ แต่งตั้งและถอดถอนผู้บริหารการศึกษา จัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกสถานศึกษา

บุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยหลายฝ่าย เช่นศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร การศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ครูแนะแนว ครูผู้สอน เป็นต้น โดยบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพ จะต้องมีการประกอบวิชาชีพ การจ้างและการเลิกจ้างบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายของมตรัฐให้อำนาจคณะกรรมการการศึกษาเขตการศึกษา สามารถที่จะจ้างบุคคลที่มีใบประกอบวิชาชีพเข้าทำงานในหน่วยงาน โดยปกติคณะกรรมการเขตการศึกษามีหน้าที่ในการจ้างบุคลากรทางการศึกษาในเขตการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ ที่ศึกษานิเทศก์เป็นผู้สรรหา คัดเลือก และเสนอแต่งตั้ง โดยเฉพาะบุคลากรในสำนักงานเขตการศึกษา

ส่วนในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาจะเป็นผู้บังคับบัญชาบุคลากรในสถานศึกษา และเป็นผู้สรรหาและจ้างบุคลากรเข้าทำงานตามกรอบนโยบายของคณะกรรมการเขตการศึกษา บางเขตการศึกษาที่ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินการคัดเลือกบุคลากรด้วยตนเองได้ จะมีหน่วยงานบริหารบุคลากรกลางทำหน้าที่คัดเลือกครูอาจารย์แทน

4. การบริหารงานบุคคลของสหราชอาณาจักร

การบริหารจัดการศึกษาในสหราชอาณาจักรประกอบด้วย อังกฤษ เวลส์ สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษา คือ กระทรวงศึกษาและการจ้างงานในอังกฤษ สำนักงานแห่งเวลส์ในเวลส์ กรมการศึกษาแห่งไอร์แลนด์เหนือขึ้นอยู่กับสำนักงานแห่งไอร์แลนด์เหนือ ส่วนในสกอตแลนด์มีทบวงการศึกษาและอุตสาหกรรมแห่งสกอตแลนด์ซึ่งขึ้นอยู่กับสำนักงานแห่งสกอตแลนด์ กระทรวงการศึกษาและการจ้างงานเป็นหน่วยงานรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบด้านการวางแผนและควบคุม ดูแลบริการทางการศึกษาในอังกฤษ กรมการศึกษาในสำนักงานแห่งเวลส์รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา กรมการศึกษาแห่งไอร์แลนด์เหนือรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการศึกษาและรักษามาตรฐานระดับชาติ ทบวงการศึกษาและอุตสาหกรรมแห่งสกอตแลนด์รับผิดชอบนโยบายการศึกษาและฝึกอบรม

การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นในสหราชอาณาจักรอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในอังกฤษและเวลส์ คณะกรรมการการศึกษาและห้องสมุดในไอร์แลนด์เหนือ และองค์การบริหารท้องถิ่นสกอตแลนด์ ผู้อำนวยการการศึกษาขององค์การบริหารการศึกษาขององค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรและแต่งตั้งโดยคณะกรรมการการศึกษาซึ่งมาจากสภาท้องถิ่น โดยมีวาระการทำงานสี่ปี องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นทุกแห่งจะมีคณะกรรมการการศึกษาซึ่งประกอบด้วยอนุกรรมการสถานศึกษา คณะอนุกรรมการการศึกษาต่อเนื่อง คณะอนุกรรมการอาชีพ

พระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2531 ให้อำนาจแก่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในการคัดเลือก แต่งตั้ง การสั่งพักงานหรือให้ออกจากงานของบุคลากรทั้งฝ่าย

ปฏิบัติการ ฝายสนับสนุนการสอนและผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้คณะกรรมการดังกล่าว ยังดูแลเกี่ยวกับการควบคุมวินัย การลงโทษทางวินัย และการร้องทุกข์ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาอาจมอบอำนาจให้กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่งหรือผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่งตั้งหรือให้บุคลากรฝายปฏิบัติงานหรือฝายสนับสนุนออกจากตำแหน่ง ส่วนการแต่งตั้งผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้บริหารขึ้นมาดำเนินการ

การแต่งตั้งบุคลากรตำแหน่งต่างๆ องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นอาจให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาได้ แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายอยู่ที่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้ขาด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 16-85)

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในประเทศไทย

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในประเทศไทยจะศึกษากฎหมายการบริหารงานบุคคลก่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 กับกฎหมายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหลังปฏิรูปการศึกษา คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูก่อนการปฏิรูปการศึกษา

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูก่อนการปฏิรูปการศึกษานั้นเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2523 ซึ่งมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 เป็นกฎหมายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู จนถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกาศใช้บังคับและพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 ได้บัญญัติให้มีหน่วยงานทางการศึกษา คือ

- (1) โรงเรียน วิทยาลัย
- (2) สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการเขตและหน่วยศึกษานิเทศก์
- (3) สำนักงานประถมศึกษากิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- (4) สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร

หน่วยงานทางการศึกษาเหล่านี้จะทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาตามหน้าที่ของตนหรือการกำกับ ดูแล ส่งเสริมการศึกษา ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ข้าราชการครูจะสังกัดอยู่ในกรมต่างๆ เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ เป็นต้น

1.1 องค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครู พ.ศ.2523

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 ได้บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.
2523 โดยเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยครูได้บัญญัติให้ครูสภาเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลสำหรับ
ข้าราชการครูแทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพราะข้าราชการครูมีขึ้นเป็น
จำนวนมากและกระจัดกระจายไปทั่วประเทศ อีกทั้งลักษณะงานตำแหน่ง หน้าที่ของข้าราชการครู
แตกต่างไปจากข้าราชการประเภทอื่นแต่ครูสภาก็ได้จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนราชการเพื่อบริหารงาน
บุคคล ทำให้ไม่เหมาะสมที่จะดำเนินงานบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูต่อไปตาม
โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาที่กำหนดให้มอบอำนาจการบริหารงานบุคคลสำหรับ
ข้าราชการครูไปดำเนินการในระดับจังหวัดเพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีความคล่องตัวและ
สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523
ขึ้นตามเหตุผลดังกล่าว

องค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครู พ.ศ.2523 ได้บัญญัติโครงสร้างการบริหารงานบุคคลออกเป็น 2 ระดับ คือระดับกรม
ระดับจังหวัด โดยบัญญัติให้มีคณะกรรมการข้าราชการครู เรียกชื่อย่อว่า ก.ค. ประกอบด้วยรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการครูสภา
ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักสูตรหรือการบริหารงานบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการ
หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่ามาแล้วและมีได้เป็นข้าราชการ
การเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองจำนวน 5 คน
โดยต้องเป็นผู้ที่รับราชการอยู่ไม่น้อยกว่า 3 คน และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทน
ข้าราชการครู จำนวน 7 คนเป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูเป็นกรรมการ
และเลขานุการ โดยให้คณะกรรมการข้าราชการครูเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธาน
กรรมการ

กฎหมายได้บัญญัติอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของ ก.ค. ไว้ดังนี้

(1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคล
และการจัดระบบราชการในหน่วยงานทางการศึกษา

(2) ออกกฎคณะกรรมการข้าราชการครู และระเบียบเพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523

(3) ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ แนะนำ ชี้แจง เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาและกรมปฏิบัติตามกฎหมาย และมีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยงานทางการศึกษาและกรม ให้ผู้แทนหน่วยงานทางการศึกษาหรือกรม ข้าราชการหรือบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจในการออกระเบียบให้หน่วยงานทางการศึกษาและกรมรายงานเกี่ยวกับสอบ การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ ตลอดจนรายงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง และเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของข้าราชการครูไปยัง ก.ค.

(4) ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับกฎหมาย

(5) รายงานนายกรัฐมนตรีในกรณีที่หน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค.กรมหรือ อ.ก.ค.จังหวัดใด หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่เหมาะสม เพื่อนายกรัฐมนตรีจะได้พิจารณาสั่งการต่อไป

(6) รักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครู

(7) รับรองคุณวุฒิของผู้ที่ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู และกำหนดอัตราเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

(8) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติตามกฎหมาย

(9) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูหรือกฎหมายอื่น

องค์คณะบุคคลในระดับกรมอีกคณะหนึ่ง คือ อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำกรมเรียกชื่อย่อว่า อ.ก.ค. กรม โดยออกนามกรมนั้นๆ คณะกรรมการประกอบไปด้วยอธิบดีเป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีคนหนึ่งซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการหรือการบริหารงานบุคคลซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครู แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการ ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 7 หรือตำแหน่งเทียบเท่าและมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง จำนวน 3 คน และข้าราชการครูผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูสังกัดกรม จำนวน 3 คน เป็นอนุกรรมการและผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากองเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้คณะอนุกรรมการข้าราชการครูประจำกรมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูมอบหมาย รวมทั้งให้

ความเห็นแก่อธิบดีในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ซึ่งก็จะเป็นอำนาจเกี่ยวกับการสอบบรรจุ การแต่งตั้ง การดำเนินการทางวินัย

นอกจากองค์คณะระดับกรมแล้วยังมีองค์คณะการบริหารงานบุคคลระดับจังหวัด คือ อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำจังหวัด เรียกชื่อย่อว่า อ.ก.ค. จังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธาน อนุกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการหรือการบริหารงานบุคคลซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูแต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 6 หรือตำแหน่งเทียบเท่า และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง จำนวน 3 คน และข้าราชการครูที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 3 คน เป็นอนุกรรมการ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ส่วนกรุงเทพมหานครก็มีอนุกรรมการข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ มีรองอธิบดีกรมวิชาการที่อธิบดีกรมวิชาการมอบหมายเป็นอนุกรรมการ นอกนั้นคณะอนุกรรมการก็จะเหมือนกับอนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด โดยมีผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู เฉพาะข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูมอบหมาย ดังนั้นเมื่อพิจารณาอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 ซึ่งเป็นอำนาจของอนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดแล้วมีดังนี้

- (1) อำนาจในการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูตามที่ คณะกรรมการข้าราชการครูได้มอบหมายให้
- (2) อำนาจในการอนุมัติการบรรจุและการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 6 ลงมา
- (3) อำนาจเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูนอกจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 แล้วยังมีพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูประถมศึกษา และโดยที่กฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษาได้ประกาศใช้มาเป็นระยะเวลาถึง 45 ปีแล้วซึ่งไม่เหมาะสมกับกาลสมัย เพราะ

สภาพการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประถมศึกษา และได้มีการโอนโรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกรม จังหวัด และระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

องค์คณะระดับกรม คือคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมศึกษาธิการ อธิบดีกรมวิขาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณหรือผู้แทน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน 6 คน ข้าราชการครูที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 12 คน เป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ จัดการศึกษาในระดับอนุบาล และประถมศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ
- (2) กำหนดแผนพัฒนาการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (3) พิจารณางบประมาณและจัดสรรงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้ในการจัดการประถมศึกษา
- (4) กำหนดมาตรฐานด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน
- (5) เสนอแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อรัฐมนตรี และให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- (6) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการในคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

(7) พิจารณายับยั้งและสั่งแก้ไขการกระทำของคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดและคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครในการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และการแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการ โรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(8) ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการออกระเบียบเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523

(9) ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการประถมศึกษา

(10) ออกระเบียบและปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

องค์คณะกรรมการอีกระดับหนึ่งคือระดับจังหวัด ซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งจำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกจากประชาชนในจังหวัดจำนวน 3 คนเป็นกรรมการและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุงและเลิกล้มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(4) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(5) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(6) ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(7) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติมอบหมาย

นอกจากจะมีองค์คณะระดับชาติหรือองค์คณะระดับจังหวัดแล้วยังมีองค์คณะระดับ อำเภอ เรียกว่าคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ประกอบไปด้วย นายอำเภอหรือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ และข้าราชการครูผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนของกลุ่มโรงเรียนภายในเขตอำเภอ กลุ่มโรงเรียนละหนึ่ง คนเป็นกรรมการและหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ประสานการดำเนินงานการประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

(2) เสนอแนะการแต่งตั้งผู้อำนวยการ โรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

(3) เสนอความคิดเห็นความชอบประจำปี ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดมอบหมาย

พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 ดังกล่าว เป็นกฎหมายที่ใช้ บังคับกับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเท่านั้น ไม่รวม ข้าราชการครูสังกัดอื่น เช่น กรมสามัญศึกษาหรือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกฎหมาย ฉบับนี้ได้อำนาจแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่สำคัญหลายกรณี ทั้งใน ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ โดยเฉพาะอำนาจการยับยั้งการแต่งตั้ง อำนาจการให้ความ เห็นชอบในการแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา และอำนาจในการพิจารณาความคิดเห็นความชอบของ ข้าราชการครู

1.2 คุณสมบัติของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523

ผู้ที่เข้ารับราชการครูได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครู มิฉะนั้นจะไม่มีสิทธิสมัครเข้ารับการแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งข้าราชการครูได้ โดยต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี

(3) เป็นผู้เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

(5) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ คณะกรรมการข้าราชการครู ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครู ได้กำหนดโรคต้องห้าม คือ โรคเรื้อนในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม วัณโรคในระยะติดต่อ โรคยาเสพติดให้โทษ โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

(6) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ไว้ก่อนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 หรือตามกฎหมายอื่น

(7) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(8) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(9) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(11) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก หรือปลดออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 หรือกฎหมายอื่น

(13) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูหรือกฎหมายอื่น

(14) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการ

สำหรับตำแหน่งต่างๆ ของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 จะมีตำแหน่งที่เป็นผู้สอนในสถานศึกษา เช่น ครู อาจารย์ ตำแหน่งที่เป็นผู้บริหารในสถานศึกษา เช่น ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาที่ไม่สังกัดโรงเรียน เช่น ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเขต ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด เป็นต้น ซึ่งตำแหน่งแต่ละตำแหน่งก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งหรือตามที่ยังบังคับบัญชามอบหมาย

1.3 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 จะเป็นการบรรจุและแต่งตั้งในหลายกรณีซึ่งการดำเนินการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในช่วงก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้อำนาจในการบรรจุและแต่งตั้งอยู่ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 กับพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523

มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 บัญญัติว่า การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนั้น โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ยกเว้นการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการตามมาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 50 และมาตรา 52 ถึง มาตรา 55

การบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ ผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งหรือได้รับการยกเว้น สำหรับข้าราชการการเมืองมีสิทธิสอบแข่งขันได้แต่จะมีสิทธิได้รับการบรรจุแต่งตั้งเมื่อพ้นจากตำแหน่งการเมืองแล้ว ส่วนการบรรจุและแต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับการคัดเลือก ตามมาตรา 40 ซึ่งบัญญัติว่า หน่วยงานทางการศึกษาใดมีเหตุพิเศษที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบแข่งขัน ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 42 อาจคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าต้องเป็นการบรรจุและแต่งตั้งผู้ได้รับทุนของรัฐบาลเพื่อศึกษาวิชาในประเทศหรือต่างประเทศ หรือกรณีการบรรจุและแต่งตั้งผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาชีพที่ขาดแคลน หรือกรณีอื่นๆ ที่คณะกรรมการข้าราชการครูอนุมัติ

มาตรา 41 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเข้ารับราชการครู

มาตรา 50 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งโดยการ โอนพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการประเภทอื่นมาเป็นข้าราชการครู

มาตรา 52 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูซึ่งไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารกลับเข้ารับราชการ

มาตรา 53 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ออกจากราชการไปปฏิบัติงานใดๆ กลับเข้ารับราชการ

มาตรา 54 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูซึ่งออกจากราชการไปแล้วกลับเข้ารับราชการ

มาตรา 55 เป็นการบรรจุและแต่งตั้งพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการประเภทอื่นกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู

1.3.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู

การสรรหาข้าราชการครูสายผู้สอนจะเป็นอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 มาตรา 38 ที่บัญญัติให้คณะกรรมการข้าราชการครู เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู หรือในกรณีที่คณะกรรมการข้าราชการครูพิจารณาเห็นสมควรจะมอบหมายให้อนุกรรมการข้าราชการครู กรม หรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดหรือหน่วยงานทางการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสรรหา โดยที่คณะกรรมการข้าราชการครูจะกำหนดหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชีและการยกเลิกบัญชีไว้ให้หน่วยงานที่รับมอบหมายไปปฏิบัติ ซึ่งในทางปฏิบัติคณะกรรมการข้าราชการครูก็จะมอบหมายเป็นรายครั้งเพื่อสอบแข่งขันบรรจุข้าราชการครู ดังนั้นข้าราชการครูที่สังกัดกรมต่างๆ อนุกรรมการข้าราชการครูกรมต่างๆ ก็จะเป็นผู้ดำเนินการ แต่สำหรับข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดก็จะเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการข้าราชการครู ส่วนหลักสูตรการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครู คณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดให้ทดสอบ ภาควิชาความรู้ความสามารถทั่วไป ภาควิชาความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งและภาควิชาความเหมาะสมกับตำแหน่ง และผู้ที่ได้รับมอบหมายก็จะดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบแข่งขันและประกาศสอบแข่งขันเพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้ามาสมัครสอบและขึ้นเป็นบัญชีไว้

1.3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา

การสรรหาตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 เป็นไปตามมาตรา 47 ที่บัญญัติให้การเลื่อนข้าราชการครูขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับสูงขึ้นให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันหรือผู้สอบคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นหรือจากผู้ที่ได้รับการคัดเลือก และกรณีใดที่จะเลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้หรือผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครู กำหนด การสอบแข่งขันให้เป็นไปตามมาตรา 38 ส่วนการสอบคัดเลือกและการคัดเลือกให้อนุกรรมการข้าราชการครูประจำกรมหรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดแล้วแต่กรณีเป็นผู้ดำเนินการ และหลักสูตร วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการสอบคัดเลือก คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัครสอบคัดเลือก เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี การยกเลิกบัญชี ตลอดจนวิธีดำเนินการคัดเลือกให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ดังนั้น อำนาจการดำเนินการคัดเลือกหรือการสอบ

คัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาของกรมต่างๆ ก็เป็นอำนาจของอนุกรรมการข้าราชการครูกรมนี้ๆ เป็นผู้ดำเนินการ ส่วนของครูประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดก็เป็นอำนาจของอนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด

คณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา พ.ศ.2541 โดยให้อนุกรรมการข้าราชการครูกรมหรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดแล้วแต่กรณีเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือก และกรณีที่ให้อนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดคัดเลือกให้เป็นไปตามที่อนุกรรมการข้าราชการครูสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ส่วนหลักสูตรการคัดเลือกที่ใช้ในการทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไป ความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง การกำหนดคะแนนของแบบทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไป และแบบทดสอบความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะสำหรับตำแหน่งรวมทั้งการกำหนดคะแนนของแต่ละองค์ประกอบในแบบประเมินบุคคลเพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับตำแหน่ง เกณฑ์คะแนนผู้ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไป ความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งและผู้ผ่านการประเมินบุคคล เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นไปตามอนุกรรมการข้าราชการครูกรมหรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดกำหนด โดยให้ขึ้นบัญชีไว้ไม่เกิน 3 ปี และให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 42 ดำเนินการสั่งแต่งตั้งต่อไป

1.4 ผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.

2523

หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการสรรหาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยผู้ที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง จึงจะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูได้ ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา 42 ที่บัญญัติผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งไว้ ดังนี้

(1) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้รับเงินเดือนในระดับ 10 และตำแหน่งศาสตราจารย์ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุมัติ คณะกรรมการข้าราชการครูเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและเสนอชื่อต่อรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีรายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง

(2) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนระดับ 9 และระดับ 8 ให้อธิบดีโดยอนุมัติ คณะกรรมการข้าราชการครูเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(3) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือน ในระดับ 7 และระดับ 6 ให้อธิบดีโดยอนุมัติอนุกรรมการข้าราชการครูกรม เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(4) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 5 ลงมาให้ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้ง

(5) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนระดับ 6 ลงมาของ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยอนุมัติอนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัดหรืออนุกรรมการข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้ง

สำหรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาก่อนและเมื่อได้รับความเห็นชอบดังกล่าวแล้ว กล่าวคือ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด แล้วจึงให้ผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งดังกล่าวแต่งตั้ง

สำหรับการกำหนดระดับเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการครูนั้น คณะกรรมการข้าราชการครูได้ออกกฎคณะกรรมการข้าราชการครูว่าด้วยการกำหนดระดับเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการครูไว้ ดังนี้

1. ตำแหน่งข้าราชการครูซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอน
  - 1.1 ครู 1 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 1 ถึงระดับ 3
  - 1.2 ครู 2 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 2 ถึงระดับ 4
  - 1.3 อาจารย์ 1 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 3 ถึงระดับ 5
  - 1.4 อาจารย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ถึงระดับ 6 และถ้าอาจารย์ 2 ผู้ใดเป็นผู้ชำนาญการและมีผลงานทางวิชาการและได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 7
  - 1.5 อาจารย์ 3 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ถึงระดับ 8 และถ้าอาจารย์ 3 ผู้ใดเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการ ได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 9
  - 1.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ถึงระดับ 8
  - 1.7 รองศาสตราจารย์ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7 ถึงระดับ 9 และถ้ารองศาสตราจารย์ผู้ใดดำรงตำแหน่งอธิการบดีในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลให้ได้รับเงินเดือนระดับ 10
  - 1.8 ศาสตราจารย์ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 8 ถึงระดับ 10 และถ้าศาสตราจารย์ผู้ใดเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษและมีผลงานทางวิชาการและได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 11
2. ตำแหน่งข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารและให้การศึกษา ให้ได้รับเงินเดือน ดังนี้

2.1 ผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ 1 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ถึงระดับ 5 และถ้าผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดและได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 เป็นพิเศษเฉพาะราย

2.2 ครูใหญ่หรือหัวหน้าศูนย์ 1 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ถึงระดับ 6 และผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดและได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7 เป็นพิเศษเฉพาะราย

2.3 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ถึงระดับ 6 และผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดและได้ผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7 เป็นการเฉพาะราย

2.4 อาจารย์ใหญ่หรือหัวหน้าศูนย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ถึงระดับ 7 และผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด และผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 8 เป็นพิเศษเฉพาะราย

2.5 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาเขต ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ถึงระดับ 7 และผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด และผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 8 เป็นพิเศษเฉพาะราย

2.6 ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการวิทยาเขต ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7 ถึงระดับ 8 และผู้ใดมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดและผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 9 เป็นพิเศษเฉพาะราย

3. ตำแหน่งข้าราชการครูที่มีหน้าที่เกี่ยวกับศึกษาแต่ไม่ได้สังกัดสถานศึกษา ได้แก่

3.1 สารวัตรนักเรียนและนักศึกษาให้ได้รับเงินเดือนระดับ 2 ระดับ 3 ระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ 6 หรือถ้าดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7

3.2 ศึกษานิเทศก์ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ 6 และผู้ใดเป็นผู้ชำนาญการพิเศษและมีผลงานทางวิชาการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดและได้ผ่านการประเมินแล้ว ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 7 หรือถ้าเชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการและผ่านการประเมินให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 8 หรือถ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษและมีผลงานทางวิชาการและผ่านการประเมินแล้วให้ได้รับเงินเดือนระดับ 9

3.3 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ 6

3.4 ศึกษาธิการอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ระดับ 6 ระดับ 7

3.5 ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 5 ระดับ 6 ระดับ 7

- 3.6 ศึกษาธิการจังหวัด ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ระดับ 7 ระดับ 8
- 3.7 ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ระดับ 7 ระดับ 8
- 3.8 ศึกษาธิการเขต ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 8
- 3.9 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ระดับ 5
- 3.10 หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ 6
- 3.11 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ 6
- 3.12 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ระดับ 6 ระดับ 7
- 3.13 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ระดับ 6 ระดับ 7
- 3.14 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด / กรุงเทพมหานคร ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ระดับ 7 ระดับ 8
- 3.15 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด / กรุงเทพมหานคร ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 5 ระดับ 6 หรือระดับ 7
- 3.16 ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด / กรุงเทพมหานคร ให้ได้รับเงินเดือนระดับ 6 ระดับ 7 หรือระดับ 8

เนื่องจากมีข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดอยู่หลายกรมด้วยกัน แต่มีกรมที่สำคัญ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ดังนั้นการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ต้องพิจารณาตามระดับตำแหน่งว่าตำแหน่งนั้นระดับอะไรแล้วจึงไปดูผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้ง โดยเฉพาะตำแหน่งของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เป็นตำแหน่งผู้บริหาร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดแล้วแต่กรณีก่อน จึงเห็นได้ว่าจะมีกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการประถมศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องในการแต่งตั้งด้วย

ในการแต่งตั้งข้าราชการครูนั้นจะรวมถึงการย้าย การโอนด้วยด้วย ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา 46 ที่บัญญัติว่า การย้ายข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งใด ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นในกรมเดียวกัน ต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับเดียวกัน การย้ายข้าราชการครูไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับต่ำกว่าเดิมและการย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งยังมีได้ดำรงตำแหน่งตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการข้าราชการครูแล้ว

การโอนนั้นหมายถึงการแต่งตั้งข้าราชการครูในสังกัดกรมหนึ่งไปสังกัดกรมหนึ่งให้ไปดำรงตำแหน่งข้าราชการในกรมอื่น ซึ่งไปตามมาตรา 49 ที่บัญญัติว่า การโอนข้าราชการครูไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในต่างกรมอาจกระทำได้เมื่อผู้มีอำนาจบรรจุตามมาตรา 42 ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมในการโอนนั้นแล้ว โดยแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนในระดับที่ไม่สูงกว่าเดิม เช่น การโอนข้าราชการครูที่สอบแข่งขันได้ หรือสอบคัดเลือกได้ หรือได้รับการคัดเลือกการโอนข้าราชการครูจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปกรมสามัญ

1.5 การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครู

การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หมายถึงการสั่งให้ข้าราชการครูได้รับเงินเดือนในอัตราหรือขั้นที่สูงขึ้นกว่าอัตราที่ได้รับอยู่ ซึ่งจะมีกรณี การเลื่อนขั้นประจำปี การเลื่อนขั้นผู้ถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การได้รับเงินเดือนตามวุฒิที่เพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้น เรียกว่าการปรับเงินเดือนตามวุฒิ ซึ่งให้ผู้บังคับบัญชาต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจสั่งเลื่อน

(1) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนในระดับ 10 และระดับ 9

(2) อธิบดี สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนในระดับ 8 ระดับ 7 ระดับ 6

(3) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 5 ลงมา

(4) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ซึ่งดำรงตำแหน่งได้รับเงินเดือนระดับ 6 ลงมา

การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่งและผลงานที่ได้ปฏิบัติมา การรักษาวินัยตลอดจนความสามารถและความอดสาหัสในการปฏิบัติงาน ซึ่งหลักเกณฑ์การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูนั้น คณะกรรมการข้าราชการครูได้ออกกฎคณะกรรมการข้าราชการครูว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยให้เลื่อนขั้นเงินเดือนปีละสองครั้ง ครั้งหนึ่งเลื่อนในวันที่ 1 เมษายนของปีที่ได้เลื่อน ครั้งที่สองเลื่อนในวันที่ 1 ตุลาคม ของปีถัดไป โดยให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา ดังนี้

(1) ในครั้งปีที่แล้วมาปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความสามารถและด้วยความอดสาหัสจนเกิดผลดีและความก้าวหน้าแก่ราชการ

(2) ในครั้งปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ หรือไม่ถูกศาลพิพากษาในคดีอาญาให้ลงโทษในความผิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือความผิดที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์หน้าที่ราชการ ซึ่งมีข้อความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ถูกสั่งพักราชการเกินกว่าสองเดือน

(4) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ขาดราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(5) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่เดือน

(6) ในครั้งปีที่แล้วมาถ้าเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาในประเทศ หรือไปศึกษาฝึกอบรมหรือดูงาน ณ ต่างประเทศ ต้องได้ปฏิบัติหน้าที่ในครั้งปีที่แล้วมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่เดือน

(7) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ลาหรือมาทำงานสายเกินจำนวนครั้งที่อธิบดีผู้บังคับบัญชากำหนด

(8) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องมีเวลาปฏิบัติราชการหกเดือน โดยมีวันลาไม่เกินยี่สิบสามวันทำการ แต่ไม่รวมถึงการลาอุปสมบท การลาคลอดบุตร ลาป่วยที่จำเป็นต้องรักษาตัวเป็นเวลานาน ลาป่วยเพราะประสบอันตรายในหน้าที่ ลาพักผ่อน ลาเข้ารับการตรวจเลือกหรือเตรียมพลลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

ในการเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ต้องได้รับการเสนอความดีความชอบประจำปีจากคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 และเพื่อให้การเลื่อนขึ้นเงินเดือนสามารถดำเนินการได้ด้วยความเหมาะสม เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบอำนาจให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 8 ลงมา แต่อำนาจในการพิจารณาเสนอให้เลื่อนขึ้นก็คือผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เช่น ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาก็จะพิจารณาเสนอการเลื่อนขึ้นเงินเดือน 0.5 ขึ้น หรือ 1 ขึ้น หรือ 1.5 ขึ้นแล้วแต่ผลการปฏิบัติงานของผู้นั้นและเสนอขึ้นไปตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นดังกล่าวข้างต้น

1.6 การดำเนินการทางวินัย ของข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523

การดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 กฎหมายบัญญัติให้นำเอาการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการพลเรือนมาบังคับใช้โดยอนุโลม ดังนั้นการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครู จึงต้องเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ต่างๆ ของผู้มีอำนาจตามกฎหมายของข้าราชการครูกับกฎหมายข้าราชการพลเรือน ซึ่งได้บัญญัติว่าให้อำนาจ

หน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการข้าราชการครู
อำนาจหน้าที่ของ อนุกรรมการข้าราชการพลเรือนประจำกระทรวง และอนุกรรมการข้าราชการพล
เรือนประจำจังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของอนุกรรมการข้าราชการครูประจำกรม หรืออนุกรรมการ
ข้าราชการครูประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี ให้อำนาจของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา 44 ของ
ข้าราชการพลเรือนเป็นอำนาจของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 42 ของพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครู พ.ศ.2523 ข้อกำหนดทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนตามที่
ข้าราชการครูได้นำมาใช้โดยอนุโลม ซึ่งเป็นข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติ และได้กำหนดลักษณะที่สำคัญ 5
ประการ คือ

- (1) วินัยสำหรับตนเอง
- (2) วินัยต่อผู้บังคับบัญชา
- (3) วินัยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
- (4) วินัยต่อผู้ร่วมงานและประเทศชาติ
- (5) วินัยต่อประชาชน

ข้อกำหนดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 ที่ใช้สำหรับ
ข้าราชการครู มีดังนี้

- (1) ข้าราชการครูต้องรักษาวินัยที่เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ
- (2) ข้าราชการครูต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (3) ข้าราชการครูต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม
ห้ามมิให้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง
หรือผู้อื่น การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้
ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริต
- (4) ข้าราชการครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่
ราชการ
- (5) ข้าราชการครูต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอดุสาหะ เอาใจใส่ระมัดระวัง
รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ การประมาทเลินเล่อ
ในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- (6) ข้าราชการครูต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทาง
ราชการ มติของคณะรัฐมนตรีและนโยบายของรัฐบาลโดยไม่เสียหายแก่ทางราชการ การปฏิบัติ

หน้าที่โดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายราชการร้ายแรง เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

(7) ข้าราชการครูต้องถือเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจ และรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติเต็มความสามารถ

(8) ข้าราชการครูต้องรักษาความลับของทางราชการ การเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการร้ายแรง เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

(9) ข้าราชการครูต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการหรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที เพื่อผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ได้และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามเดิม ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

(10) ข้าราชการครูต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีให้เป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

(11) ข้าราชการครูต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการร้ายแรงเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

(12) ข้าราชการครูต้องถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และจรรยาบรรณของทางราชการ

(13) ข้าราชการครูต้องอุทิศเวลาของตนให้กับทางราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไม่ได้ การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(14) ข้าราชการครูต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการก่อกวนก่อกองและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยกัน และผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

(15) ข้าราชการครูต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมและให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ราชการของตนโดยไม่ชักช้า และด้วย

ความสุภาพเรียบร้อย ห้ามมิให้คู่มือหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงประชาชนผู้มาติดต่อราชการ การคู่มือหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(16) ข้าราชการครูต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

(17) ข้าราชการครูต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(18) ข้าราชการครูต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมือง

(19) ข้าราชการครูต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัย จะต้องรับโทษซึ่งได้กำหนดไว้ 5 สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก โดยการลงโทษจะมีทั้งโทษวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ซึ่งโทษวินัยร้ายแรงจะต้องถูกลงโทษ ปลดออก ไล่ออก ส่วนโทษไม่ร้ายแรง คือ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ส่วนการดำเนินการทางวินัยนั้นจะมีขั้นตอนไว้ในกฎหมาย คือ เมื่อมีกรณีกระทำผิดวินัยเกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาอาจทราบได้จาก มีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษ สื่อมวลชนลงข่าว บัตรสนเท่ห์ ส่วนราชการอื่นแจ้งให้ทราบ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้บังคับบัญชาพบเห็นการกระทำผิดนั้นเอง หรือต้องหาคดีอาญา เมื่อผู้บังคับบัญชาทราบเรื่องแล้วต้องดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบว่ากรณีมีมูลหรือไม่ หรือกรณีที่เป็นความผิดปรากฏชัดแจ้ง เช่น ละทิ้งหน้าที่ราชการเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็สามารถดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงโดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวน

คณะกรรมการสืบสวนมีหน้าที่แสวงหาความจริงว่ากรณีที่ถูกกล่าวหาว่ามีมูลหรือไม่ ถ้ามีมูลก็ดูว่าจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ ถ้าผิดวินัยร้ายแรงต้องเสนอผู้บังคับบัญชาตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงต้องเสนอต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดกรณีใด เป็นความผิดมาตราใด ฐานใด แต่ถ้าไม่มี

มุกให้เสนอยุติเรื่อง เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ระดับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดอยู่ในอำนาจหน้าที่จะลงโทษได้ก็พิจารณาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีความผิด แต่ถ้าระดับโทษสูงกว่าอำนาจที่จะลงโทษได้ ก็รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปเพื่อพิจารณาสั่งลงโทษ

กรณีที่สืบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่

- (1) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทุกระดับ
  - (2) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523
  - (3) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนระดับ 10 และตำแหน่งศาสตราจารย์
  - (4) เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูที่ได้รับเงินเดือนระดับ 9 ลงมา
  - (5) ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด สำหรับข้าราชการครูรับเงินเดือนระดับ 6 ลงมา
- คณะกรรมการสอบสวนมีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพเพราะเป็นผู้ที่จะค้นหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐานต่างๆ มาประกอบการพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างไร หรือไม่ เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ดังนั้นกรรมการสอบสวนจึงต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) ประธานกรรมการและกรรมการทุกคน ต้องเป็นข้าราชการประจำ
- (2) ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา
- (3) กรรมการสอบสวนจะต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยเป็นกรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ได้ครบถ้วนแล้วให้พิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ ถ้าผิด เป็นความผิดกรณีใด ผิดมาตราใด ฐานใด สมควรลงโทษสถานใด แต่ถ้าไม่ผิดให้เสนอยุติเรื่อง เสนอผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และเมื่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้เสนออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำกรมแล้วแต่กรณีพิจารณา สำหรับกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผิดวินัยอย่างร้ายแรงและผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็เห็นด้วย หรือกรรมการสอบสวนกับผู้แต่งตั้งมีความเห็นขัดแย้ง

กัน โดยมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่ออนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการข้าราชการครูประจำกรมมีมติเป็นอย่างไรผู้บังคับบัญชาต้องสั่งลงโทษตามมตินั้น

ในการสั่งลงโทษทางวินัยสถานหนัก ระดับโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ เป็นการสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนซึ่งสั่งตามมติของอนุกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร หรืออนุกรรมการข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้พิจารณาความผิดและกำหนดโทษ โดยให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หรือเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้สั่งลงโทษแล้วแต่กรณี ทั้งนี้รวมถึงการสั่งลงโทษตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีนที่สั่งการในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษตามมติของคณะกรรมการข้าราชการครูด้วย

สำหรับอำนาจในการสั่งลงโทษในความผิดวินัยไม่ร้ายแรง คือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน ซึ่งกำหนดให้เป็นไปตาม กฎคณะกรรมการข้าราชการครู ฉบับที่ 17 ว่าด้วยอำนาจในการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน ดังนี้

(1) ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 1 เดือน

(2) ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 1 เดือน

(3) ศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจสั่งลงโทษ ภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 2 เดือน

(4) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 3 เดือน หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งขั้น

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลังการปฏิรูปการศึกษา

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จึงได้จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 โดยการรวมกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกระทรวงใหม่ คือกระทรวงศึกษาธิการ และให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษาจำนวนเก้าคน ดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว คือ สามปี เมื่อครบวาระแล้วให้ยุบเลิกตำแหน่ง โดยให้มีหน้าที่

1. เสนอการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา
2. เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
3. เสนอการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
4. เสนอแนะเกี่ยวกับการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตาม ข้อ 1 ถึงข้อ 3

ดังกล่าวข้างต้นต่อคณะรัฐมนตรี

5. เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่บังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อ 1 ถึงข้อ 3 ดังกล่าวข้างต้น

6. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง พ.ศ.2545 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมไปจัดตั้งเป็นกระทรวงวัฒนธรรม และโดยที่สมควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษา

ของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบกับสมควรให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุน ทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาด้วย จึงได้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 54 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรกลาง บริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั่วหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐและระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นข้าราชการ ในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักการ กระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่ส่วนราชการที่บริหารจัดการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาจึงได้กำหนดให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านบริหารและจัดการศึกษาสังกัดอยู่ในองค์กร กลางบริหารบุคคลเดียวกันและ โดยที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลและระบบบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 มีหลักการที่ไม่สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ให้ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา อีกทั้งไม่สอดคล้องกับหลักปฏิรูประบบราชการ และการ บริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีเอกภาพทางด้านนโยบายเดียวกัน จึงได้มีการตรา กฎหมาย ด้านการบริหารงานบุคคลขึ้น คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ.2547 ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2547 และต่อมาได้มีการแก้ไข ฉบับที่สอง เมื่อ พ.ศ.2551 ก็เนื่องมาจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง บทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความ ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปโดยล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ

1. องค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

องค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับชาติ กับระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า ก.ค.ศ. และคณะอนุกรรมการ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา เรียกโดยย่อว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และเลขาธิการคุรุสภา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงด้านการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านบริหารองค์การ ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านบริหารธุรกิจหรือด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการผลิตและพัฒนาครู และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือด้านบริหารจัดการความรู้หรือด้านการวิจัยประเมินผล ด้านละหนึ่งคน กรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจำนวนเก้าคน ได้แก่ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนข้าราชการครูจำนวนหกคน โดยเลือกจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนสี่คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวนหนึ่งคน และในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมจำนวนหนึ่งคน และผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอื่นจำนวนหนึ่งคน โดยให้คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นเลขานุการ

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(2) กำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นชอบจำนวนและอัตราตำแหน่งของหน่วยงานทางการศึกษา

(3) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในกรณีที่กำลังครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือการจัดสวัสดิการหรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังไม่เหมาะสมเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในอันที่จะปรับปรุงเงินเดือน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม

(4) ออกกฎคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

(5) พิจารณาวินิจฉัยตีความปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีมติประการใดแล้วให้หน่วยงานทางการศึกษาปฏิบัติตามนั้น

(6) พัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(7) กำหนดวิธีการและเงื่อนไขการจ้างเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานทางการศึกษา รวมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน

(8) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(9) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์แก่ผู้อื่นแก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(10) พิจารณาตั้งคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขต พื้นที่การศึกษา และคณะอนุกรรมการอื่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มอบหมาย

(11) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แจงด้านการบริหารงานบุคคลแก่หน่วยงานทางการศึกษา

(12) กำหนดมาตรฐาน พิจารณา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และร้องทุกข์

(13) กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรักษาความเป็นธรรมและมาตรฐานการบริหารงานบุคคล ตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยงานการศึกษา ให้ผู้แทนหน่วยงานการศึกษา ข้าราชการ หรือบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา ข้าราชการหรือบุคคลใดรายงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ

ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ไปยัง คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(14) ในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม หรือปฏิบัติการ โดยขัดหรือแย้งกับกฎหมาย กฎ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราว เมื่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติไปตามนั้น

(15) พิจารณารับรองคุณสมบัติของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือคุณวุฒิอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ควรได้รับ

(16) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติการต่างๆ

(17) พิจารณาจัดระบบทะเบียนประวัติและแก้ไขทะเบียนประวัติเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี เกิดและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(18) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือตามกฎหมายอื่น

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการกำกับ ดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย และการยกย่องเชิดชูเกียรติกับประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนองค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลในระดับเขตพื้นที่ศึกษานั้น กฎหมายกำหนดให้มีคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบไปด้วย อนุกรรมการ โดยตำแหน่งสองคน ได้แก่ ผู้แทน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กับผู้แทนครูสภา ซึ่งคัดเลือกมาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมายหรือด้านการเงินการคลัง

อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมายหรือด้านการเงินการคลัง และด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา ด้านละหนึ่งคน อนุกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผู้แทนข้าราชการครูผู้สอนสายประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างละหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาสายประถมและมัธยมศึกษาอย่างละหนึ่งคน และผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอื่นจำนวนหนึ่งคน โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา หรือเรียกชื่อย่อว่า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(5) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(6) กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(9) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในหน่วยงานการศึกษา

(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายอื่นหรือตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล คืออำนาจในการกำหนดจำนวน อัตราตำแหน่ง การให้ความเห็นชอบในการบรรจุแต่งตั้ง การให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบและการเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งที่ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาจะต้องผ่านการพิจารณาจากองค์คณะนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 ข, หน้า 117-125)

การบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 นี้ เป็นการรวมเอาข้าราชการครูที่เดิมเคยสังกัดกรมสามัญศึกษาหรือที่รู้จักกันว่าครูมัธยมศึกษา กับข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม ซึ่งก็คือครูประถมศึกษา และกรมอื่นๆ ดังนั้น ความหมายคำว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายนี้ก็จะหมายถึง ตำแหน่งที่มีหน้าที่เป็นผู้สอนในสถานศึกษา ได้แก่ ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ครู อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ และตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งเหล่านี้จะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยกเว้นตำแหน่ง อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ไม่มีในเขตพื้นที่การศึกษา

สำหรับการบริหารจัดการศึกษาเขตพื้นที่ศึกษานั้นก็จะจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่ได้จัดระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ออกเป็น 3 ระดับ คือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2)

(1) ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง

(2) ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล เช่น มหาวิทยาลัยต่างๆ

ในส่วนระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว ก็ได้มีการกำหนดแบ่งพื้นที่การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นๆ เว้นแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งในปัจจุบันได้ประกาศแล้วมีทั้งสิ้นจำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษาและการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ก็แบ่งเป็น 2 ส่วน คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล และเขตพื้นที่การศึกษา มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนในสถานศึกษาก็จะมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจะมีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาเอกชน ประสานส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และนอกจากมีหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา
- (3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับองค์คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 บัญญัติให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

(1) กำกับดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์วิธีการตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(2) เสนอความต้องการ จำนวน อัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำพื้นที่การศึกษามอบหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน มีกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 9 คน และสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไปมีกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่ง คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง กรรมการที่เป็นผู้แทนครู กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และจะพ้นตำแหน่งเมื่อ ตาย ลาออก คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่หรือทำให้เสื่อมเสียต่อ สถานศึกษา หรือขาดคุณสมบัติในการเป็นกรรมการผู้แทนแต่ละองค์ประกอบ

2. คุณสมบัติทั่วไปของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์
- (3) เป็นผู้เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น พระประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- (4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(6) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือตามกฎหมายอื่น หรือถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

(7) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

(8) ไม่เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(9) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(11) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือองค์กรระหว่างประเทศ

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือตามกฎหมายอื่น

(13) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

คุณสมบัติทั่วไปนี้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีอยู่ก่อนได้รับการบรรจุและตั้งและหลังจากการบรรจุและแต่งตั้งแล้ว มิฉะนั้น ถ้าขาดคุณสมบัติในบางข้ออาจถูกสั่งให้ออกจากราชการได้ เช่น เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งจะต้องนำเอาพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาใช้บังคับในส่วนที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ได้บัญญัติตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ 3 ประเภท ทั้งได้กำหนดวิทยฐานะให้กับตำแหน่งแต่ละประเภทไว้ด้วย คือ

1. ตำแหน่งที่มีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่
  - 1.1 ครูผู้ช่วย
  - 1.2 ครู
  - 1.3 อาจารย์
  - 1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์

- 1.5 รองศาสตราจารย์
- 1.6 ศาสตราจารย์
2. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ได้แก่
  - 2.1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
  - 2.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา
  - 2.3 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 2.4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 2.5 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

3. ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้แก่

- 3.1 ศึกษานิเทศก์

- 3.2 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ตำแหน่งของข้าราชการที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นำมาใช้กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตำแหน่งครูผู้ช่วยนั้นเป็นตำแหน่งที่ใช้บรรจุบุคคลเข้ารับราชการครั้งแรก โดยจะให้มีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลา 2 ปี เมื่อผ่านการประเมินแล้วก็จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูชั้นต่อไปตั้งแต่วันบรรจุ ส่วนตำแหน่ง อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ จะไม่มีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่วนตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น เช่นตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ก็คือตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งเหล่านี้จะประจำอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 185 เขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ

นอกจากมีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ตำแหน่งบางตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นยังเป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะและได้รับเงินค่าตอบแทนตามวิทยฐานะ เช่น วิทยฐานะชำนาญการจะได้รับเงินค่าตอบแทนวิทยฐานะ จำนวน 3,500 บาท วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ได้รับค่าตอบแทนวิทยฐานะ จำนวน 5,600 บาท วิทยฐานะเชี่ยวชาญ ได้รับเงินค่าตอบแทนวิทยฐานะ จำนวน 9,900 บาท วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ได้รับเงินค่าตอบแทนวิทยฐานะ จำนวน 13,000 บาท โดยตำแหน่งที่มีวิทยฐานะต่างๆ ได้แก่

1. ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะดังนี้
  - 1.1 ครูชำนาญการ
  - 1.2 ครูชำนาญการพิเศษ
  - 1.3 ครูเชี่ยวชาญ
  - 1.4 ครูเชี่ยวชาญพิเศษ
2. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะดังนี้
  - 2.1 รองผู้อำนวยการชำนาญการ
  - 2.2 รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
  - 2.3 รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
  - 2.4 ผู้อำนวยการชำนาญการ
  - 2.5 ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
  - 2.6 ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
  - 2.7 ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ
3. ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา มีวิทยฐานะดังนี้
  - 3.1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ
  - 3.2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
  - 3.3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
  - 3.4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ
4. ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีวิทยฐานะดังนี้
  - 4.1 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
  - 4.2 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
  - 4.3 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
  - 4.4 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ
5. ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้มีวิทยฐานะ

ตำแหน่งต่างๆ ที่จะได้รับวิทยุฐานะนั้นจะต้องผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดจึงจะได้รับวิทยุฐานะ ซึ่งคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้มีหรือเลื่อนวิทยุฐานะ พ.ศ.2552 ให้กับตำแหน่งต่างๆ แล้ว เช่นผู้ขอรับวิทยุฐานะต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน

วินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านผลการปฏิบัติงาน โดยจะมีคณะกรรมการประเมินทั้งสภาจริงและเอกสารหลักฐานร่องรอยต่างๆ ที่บ่งชี้ด้านต่างๆ

3. การสรรหาและการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

3.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู

การสรรหาข้าราชการครูสายงานการสอนนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 บัญญัติสรรหาไว้ดังนี้

3.1.1 การสรรหาโดยการสอบแข่งขันตามมาตรา 45 ให้อำนาจแก่ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน ในฐานะเลขานุการของ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีดำเนินการสอบแข่งขันและเกณฑ์การตัดสินการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ การนำรายชื่อผู้สอบแข่งขันได้บัญชีหนึ่ง ไปขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้บัญชีอื่น และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ พ.ศ.2548 ซึ่งผู้มีสิทธิสมัครสอบต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและมีวุฒิปริญญาทางการศึกษาและมีคุณสมบัติทั่วไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู โดยกำหนดหลักสูตรการสอบแข่งขัน 2 ภาค คือ ภาค ก. เป็นเรื่องความรู้ ความสามารถทั่วไป และความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง และภาค ข. เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสมกับวิชาชีพ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพครู และผู้สมัครสอบต้องได้คะแนน ภาค ก. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะมีสิทธิสอบภาค ข. และต้องได้คะแนนภาค ข. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ด้วย เมื่อสอบได้แล้วจะได้รับการขึ้นบัญชีไม่เกิน 2 ปี

3.1.2 การสรรหาในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถดำเนินการสอบแข่งขันได้หรือการสอบแข่งขันอาจทำให้ไม่ได้บุคคลตามความประสงค์ของทางราชการ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา อาจดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ตามมาตรา 50 ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ พ.ศ.2548 โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ได้ประกาศรับสมัครสอบแข่งขันไม่น้อยกว่าสองครั้งแล้ว ไม่มีผู้มาสมัคร
- ดำเนินการสอบแข่งขันแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งแล้ว ได้จำนวนคนไม่เพียงกับตำแหน่งว่างที่จะบรรจุแต่งตั้ง

มีมติคณะรัฐมนตรี หรือทางราชการมีเงื่อนไขให้รับโอน โรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนอื่นใดมาเป็น โรงเรียนของรัฐบาล หรือเงื่อนไขอื่นที่ทางราชการให้ไว้เป็นการเฉพาะให้บรรจุแต่งตั้ง

- มีสัญญาผูกพันตามโครงการพิเศษ หรือโครงการนักเรียนทุนของรัฐบาล
- การบรรจุแต่งตั้งครูอัตราจ้างหรือลูกจ้างชั่วคราวจากเงินงบประมาณ พนักงานราชการ ครูสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งได้ปฏิบัติงานตามคำสั่งจ้างหรือสัญญาจ้างอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือรวมกันไม่น้อยกว่า 3 ปี นับถึงวันรับสมัครคัดเลือกวันสุดท้าย

- การบรรจุแต่งตั้งบุคคลให้ไปดำรงตำแหน่งในพื้นที่ที่เป็นเกาะหรือบนภูเขาสูงที่ไม่สามารถเดินทางด้วยพาหนะใดๆ ได้สะดวกตลอดปีหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศตามประกาศของกระทรวงการคลังหรือกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงอื่น หรือพื้นที่พิเศษ

- ความจำเป็นหรือเหตุพิเศษอื่น ตามที่คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษากำหนด โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การคัดเลือกเกณฑ์การตัดสินใจขั้นบัญชี การยกเลิกการขึ้นบัญชี ให้คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่ดำเนินการได้ตามเหมาะสม

3.1.3 การสรรหาในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการที่จะต้องบรรจุและแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญระดับสูงเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 51 โดยให้หน่วยงานทางการศึกษาขอความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาก่อนแล้วขออนุมัติจาก คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการสรรหาตามมาตรานี้เป็นการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรจุเป็นข้าราชการครู

3.1.4 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งให้บุคคลเข้ารับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้ทำเป็นสัญญาจ้างหรือเป็นพนักงานราชการ โดยไม่ต้องเป็นข้าราชการ โดยให้มีสถานภาพ สิทธิประโยชน์อื่นๆ เช่นเดียวกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 52

3.1.5 การโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 58 หมายความว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีใช้พนักงานวิสามัญ และการโอนข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและมีใช้ข้าราชการเมือง มาบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้หน่วยงานที่จะรับโอนทำความเข้าใจกับผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุของส่วนราชการ หรือสังกัดเดิมแล้วเสนอเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษานุมัติตามมาตรา 58

3.1.6 การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ออกจากราชการไปแล้วและมีชื่อออกในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการ ถ้าทางราชการประสงค์จะรับเข้ารับราชการ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดว่าผู้ นั้นต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและต้องมีหนังสือรับรองความประพฤติ และระยะเวลาที่ออกจากราชการไปแล้วไม่เกิน 3 ปี พร้อมทั้งไม่มีบัญชีผู้สอบแข่งขัน สอบคัดเลือกในตำแหน่งนั้นขึ้นบัญชีรอการบรรจุอยู่ ยกเว้นผู้ที่ขอลาออกไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือลาออกเพื่อติดตามคู่สมรสซึ่งไปรับราชการต่างประเทศหรือออกเพราะถูกยุบเลิกตำแหน่ง โดยให้คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษานุมัติ

3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา

การสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นการสรรหาทั้งตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 57 บัญญัติให้การเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา พ.ศ.2552 ไว้พอสรุปได้ดังนี้

ให้คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการคัดเลือก โดยประกาศรับสมัครผู้มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด คือผู้ที่จะสมัครตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ดำรงตำแหน่งครู มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 4 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาตรี และ 2 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป และต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ส่วนตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์การบริหาร ไม่น้อยกว่าหัวหน้ากลุ่มมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปีหรือดำรงตำแหน่งครูที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าครูชำนาญการ และต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และจะบรรจุและแต่งตั้งได้เมื่อผ่านการพัฒนาตามหลักสูตรที่กำหนดแล้ว

การดำเนินการคัดเลือกนั้นให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการอื่นดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกในภาค ก. แล้วขึ้นเป็นบัญชีจังหวัดของแต่ละจังหวัดไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และให้เขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตในจังหวัดนั้นใช้ผลการสอบภาค ก มาดำเนินการคัดเลือกในภาค ข. และภาค ค. เพื่อขึ้นเป็นบัญชีของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนั้น ซึ่งจะขึ้นบัญชีไว้ไม่เกิน 2 ปี สำหรับหลักสูตรการคัดเลือกจะดำเนินการสอบข้อเขียนหรือทดสอบด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

3.2.1 ภาค ก. สมรรถนะและความรู้ความสามารถทางการบริหาร ประกอบด้วย

- (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์
- (2) การบริการที่ดี
- (3) การพัฒนาตนเอง
- (4) การทำงานเป็นทีม
- (5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์
- (6) การสื่อสารและการจูงใจ
- (7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร
- (8) การมีวิสัยทัศน์
- (9) การบริหารและการจัดการศึกษา
- (10) การบริหารแผนและงบประมาณ
- (11) การบริหารงานบุคคล
- (12) การบริหารงานวิชาการ
- (13) การบริหารงานทั่วไป

3.2.2 ภาค ข. ความรู้ทั่วไปและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

- (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
- (2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

- (3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547
- (4) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546
- (5) พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547
- (6) พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
- (7) นโยบายของรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดินและวาระแห่งชาติ
- (8) แผนปฏิบัติราชการกระทรวงศึกษาธิการ และของส่วนราชการที่สังกัด
- (9) พลวัตทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
- (10) การบริหารยุคใหม่ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- (11) การพัฒนาระบบราชการ

3.2.3 ภาค ค. การประเมินความเหมาะสมกับตำแหน่ง ประกอบด้วย

- (1) ประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (2) สัมภาษณ์

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดสอบคัดเลือก ภาค ก. ไว้และขึ้นบัญชีผู้สอบได้ภาค ก. ส่วนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ต้องนำเอาผู้ที่ขึ้นบัญชีสอบภาค ก. ของจังหวัดตนเองมาสมัครสอบในภาค ข. และภาค ค. พร้อมทั้งขึ้นเป็นบัญชีผู้สอบคัดเลือกได้ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ โดยจะเรียกตามลำดับที่ของบัญชี

4. ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นไปตาม มาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ดังนี้

4.1 การบรรจุและแต่งตั้งสำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ เมื่อได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดนำเสนอ นายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง

4.2 การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ

ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยอนุมัติคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3 การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามมาตรา 38 ค.(2) ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการ ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยอนุมัติคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา

4.4 การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามมาตรา 38 ค.(2) ในสถานศึกษา ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยอนุมัติคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา

4.5 การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีได้อยู่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยอนุมัติคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามอบหมาย เว้นแต่ตำแหน่งที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษให้ดำเนินการตามข้อ 1.

4.6 การบรรจุและแต่งตั้งตำแหน่งอาจารย์ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ตำแหน่งศาสตราจารย์ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่แทนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังแล้วแต่กรณี เว้นแต่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งดังกล่าวข้างต้นจะมีอำนาจครอบคลุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่ง ทั้งตำแหน่งครู ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น โดยพิจารณา ตำแหน่งและวิทยฐานะว่าจะตรงกับผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งในข้อใด เช่นการบรรจุตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา

5. การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือที่เรียกกันว่า การเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 72 ได้บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้ยึดหลักการปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อใช้สำหรับการเลื่อนขั้นเงินเดือน อีกทั้งมาตรา 73 ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวยังบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา โดยการพิจารณาให้ยึดหลักคุณธรรม มีความเที่ยงธรรม เปิดเผย โปร่งใส และพิจารณาผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก และความประพฤติในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นสำคัญ

การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา 53 เป็นผู้ตั้งเลื่อนขั้นเงินเดือน และต้องปฏิบัติให้เป็นตามหลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์เป็นกฎคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2550 พอสรุปได้ดังนี้

5.1 การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เลื่อนได้ปีละ 2 ครั้ง คือในครึ่งปีแรกเลื่อนในวันที่ 1 เมษายนของปีที่ได้เลื่อนและในครึ่งปีหลังเลื่อนในวันที่ 1 ตุลาคม ปีถัดไป โดยมีการเลื่อนเงินเดือนครั้งขึ้น หนึ่งขั้น หนึ่งขั้นครึ่ง และสองขั้น แล้วแต่กรณี

5.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการไม่น้อยกว่าสามคน ขึ้นพิจารณาและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตั้งเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา

5.3 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งขึ้นต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ในครึ่งปีที่แล้วมาผลการปฏิบัติงาน ความประพฤติในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในเกณฑ์สมควร ได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งขึ้น

(2) ในครึ่งปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือน ต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัยหนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ หรือไม่ถูกศาลพิพากษาในคดีอาญาให้ลงโทษความผิดที่เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือความผิดที่ทำให้เสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งมีใช้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (3) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ถูกสั่งพักราชการเกินกว่าสองเดือน
- (4) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ขาดราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (5) ในครั้งปีที่แล้วมาได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่เดือน
- (6) ในครั้งปีที่แล้วมาถ้าเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาในต่างประเทศ หรือไป ศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน ณ ต่างประเทศ ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการในครั้งปีที่แล้วมาไม่น้อยกว่าสี่ เดือน

(7) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ลาหรือทำงานสายเกินจำนวนครั้งที่หัวหน้าส่วน ราชการกำหนด

(8) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องมีเวลาปฏิบัติราชการหกเดือน โดยมีวันลาไม่เกินยี่สิบสาม วันทำการ แต่ไม่รวมวันลาอุปสมบท หรือ ไปประกอบพิธีฮัจญ์ ลากลอบบุตรไม่เกิน เก้าสิบวัน ลาป่วยจำเป็นต้องรักษาตัวเป็นเวลานานไม่เกินหกสิบวัน ลาป่วยเพราะประสบอันตรายในขณะปฏิบัติ หน้าที่ราชการหรือเดินทางไปกลับจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ลาพักผ่อน ลาเข้ารับการตรวจเลือก หรือเตรียมพล ลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

5.4 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้น ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 1 ถึงข้อ 3 ดังกล่าวข้างต้น และมีคุณสมบัติดังนี้

(1) ปฏิบัติหน้าที่ได้ผลดีเด่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันก่อให้เกิด ประโยชน์และผลดียิ่งต่อผู้เรียนและการจัดการศึกษาจนถือเป็นตัวอย่างที่ดีได้

(2) ปฏิบัติงานโดยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมีผลงาน ดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ โดยได้ค้นคว้าหรือประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการ จัดการศึกษาเป็นพิเศษ และทางราชการได้ดำเนินการตามความคิดริเริ่มหรือได้รับรองให้ใช้การ ค้นคว้าหรือสิ่งประดิษฐ์นั้น

(3) ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่มีสถานการณ์ตราบตร้าเสี่ยงอันตรายมากหรือมีการต่อสู้ ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของชีวิตเป็นกรณีพิเศษ

(4) ปฏิบัติงานที่มีภาระหน้าที่หนักเกินกว่าหน้าที่ความรับผิดชอบจนเกิดประโยชน์ ต่อผู้เรียนและการจัดการศึกษาเป็นพิเศษและปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นผลดีด้วย

(5) ปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ด้วยความตรากตร้าเหน็ดเหนื่อยยากลำบากเป็น พิเศษและงานนั้นได้ผลดียิ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการจัดการศึกษา

(6) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทางการศึกษาจนสำเร็จเป็นผลดียิ่งแก่ประเทศชาติ

5.5 ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งปีแรกไม่ถึงหนึ่งขั้น ถ้าในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งปีหลัง ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนได้พิจารณาผลการปฏิบัติงานครั้งปีแรกกับครั้งปีหลังรวมกันแล้วเห็นว่า มีมาตรฐานสูงกว่าการที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นสำหรับปีนั้น อาจได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนรวมทั้งปีเป็นหนึ่งขั้นครั้งได้

5.6 ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ควรจะได้รับ การเลื่อนขั้นเงินเดือนครั้งปีแรกหนึ่งขั้น แต่ไม่อาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นได้ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ใช้ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ถ้าในการเลื่อนขั้นเงินเดือนในครั้งปีหลัง มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ได้รับหนึ่งขั้นอีก อาจได้รับการเลื่อนขั้นรวมทั้งปีเป็นสองขั้นได้

การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดรวมทั้งที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือในหน่วยงานทางการศึกษาอื่น จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ ส่วนผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนจะเป็นผู้ใด ก็ต้องไปพิจารณาตามมาตรา 53 ซึ่งก็ต้องผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับข้าราชการครูที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 23 (3) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

6. วินัยและการรักษาวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

บทบัญญัติในหมวด 6 เรื่องวินัยและการรักษาวินัย และหมวด 7 เรื่องการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะต้องถือปฏิบัติไว้อยู่เสมอ เพราะเนื่องจากเป็นวิชาชีพชั้นสูงอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและชุมชน จึงต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบวินัยอย่างเคร่งครัดมากกว่าข้าราชการประเภทอื่นและสังคมได้คาดหวังผู้ที่ยึดอาชีพนี้ไว้สูงว่าจะต้องเป็นคนดีมีคุณธรรม นำเคารพยกย่องเชิดชู ดังนั้นถ้ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามที่กำหนดไว้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นก็จะได้รับโทษทางวินัย ซึ่งได้กำหนดไว้ 5 สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก ตามแต่กรณี โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ได้บัญญัติข้อห้ามและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาวินัย อีกทั้งกระบวนการสอบสวนทางวินัยไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

6.1 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจและมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

6.2 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสมอภาคเที่ยงธรรม มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาผลประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.3 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติของคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่เกิดความเสียหายแก่ราชการ การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อหรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.4 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายในเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ ได้ และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.5 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลา อุทิศเวลาของตนให้กับทางราชการและผู้เรียน จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่ได้ การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.6 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและระหว่าง

ข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียน และประชาชนผู้มาติดต่อราชการ การกลั่นแกล้ง คุกคาม เหยียดหยาม หรือกดขี่ข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.7 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง กล่าวหาหรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความเป็นจริง ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.8 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์ อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน การกระทำได้กล่าวถ้าเป็นการกระทำโดยมีความมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขาย หรือให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้ หรือ ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบหรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.9 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือ จ้าง วาน ใช้ผู้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือ การให้ได้รับเงินเดือนในระดับสูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.10 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือ ผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

6.11 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยต้องไม่อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองใด และต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริต โดยการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นอันมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยรวมทั้งต้องไม่ให้การส่งเสริม สนับสนุนหรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน การดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

6.12 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญากรรม หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่น่าสงสัยว่ามีกรณีที่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที หรือเมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือเป็นกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้ยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีอยู่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสดูข้อเท็จจริงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และต้องมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น เว้นแต่กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดวินัยร่วมกันและในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าว ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 ของผู้ถูกกล่าวหาผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในลำดับชั้นสูงกว่าผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 ของผู้ถูกกล่าวหารายอื่น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าดังกล่าวเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด การดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะมีทั้งการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงและการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งก็จะมีผลให้อำนาจของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเปลี่ยนไป ซึ่งถ้าเป็นการตั้งคณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชามีอำนาจดำเนินการได้ แต่ถ้าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะมีอำนาจของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 สำหรับการ

ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงนั้นเป็นความผิดเล็กๆ น้อยๆ ก็จะลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน แล้วแต่กรณี ส่วนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็จะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกเท่านั้น ส่วนการสอบสวนก็ต้องดำเนินการตาม กฎ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.2550

สำหรับอำนาจในการสั่งลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องเป็นไปตามกฎ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ว่าด้วยการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ.2549 ดังนี้

- (1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 1 เดือน
- (2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 2 เดือน หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 1 ขั้น
- (3) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง อธิบดี มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินร้อยละ 5 เป็นเวลาไม่เกิน 3 เดือนหรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 1 ขั้น

ส่วนอำนาจในการสั่งลงโทษความผิดวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มีโทษ ปลดออกหรือไล่ออก ก็จะเป็นอำนาจของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เช่นตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษก็คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่ถ้าเป็นตำแหน่งข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากการศึกษากฎหมายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในต่างประเทศและของประเทศไทย และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังได้นำเสนอมานี้แล้ว ทำให้ทราบกระบวนการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูต่างประเทศและในประเทศไทย อีกทั้งยังได้ศึกษาประเด็นการบริหารงานบุคคลด้านต่างๆ เช่นด้านสรรหา ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง ด้านการพิจารณาความดีความและด้านการดำเนินการทางวินัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งกฎหมายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูก่อนการปฏิรูปการศึกษาและหลังการปฏิรูปการศึกษา โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นตัวแบ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าว เพื่อที่จะได้นำไปวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป